

large capital. The authors paid special attention to the regular reform – the reform of local government that involves the creation of united territorial communities through the association of village councils.

The authors try to draw the attention to the fact that the theory of the united territorial communities' creation is not only erroneous but also harmful, since it accelerates catastrophic consequences – physical extinction of rural population, loss of national authenticity, loss of social infrastructure in the countryside, decrease social standard of living in rural areas. It is noted that such a reform is used as a means of winning the parliamentary and presidential elections in Ukraine.

It is substantiated that it is important to turn the potential threats to rural areas into beneficial opportunities to mitigate the influence of simpletons, who relying on the illusion of knowledge, try to impose their understanding of reforms on the peasants.

The ways of integration of all economy sectors of rural territories and its subsystems into a single unity, built on the principle of transparent and easy understandable "microstates" within the framework of the united territorial communities are studied. The great role of marketing in the planning of economic activity within the so-called, united territorial communities is indicated.

Key words: land resources, land relations, land management, agrarian enterprises, competitiveness, monetary evolution, program, agricultural holding, land market, land ownership, agricultural ten, agricultural production, rural areas.

Стаття надійшла до редколегії 05.06.2018

УДК 339.924

Алла ДУНСЬКА

*кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту
НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна
e-mail: alsu@i.ua*

Дар'я ЛЮТЕНКО

*студентка факультету менеджменту та маркетингу
НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського», м. Київ, Україна
e-mail: 380665349817dd@gmail.com*

Крістіна ФІЩУК

*студентка факультету менеджменту та маркетингу
НТУУ «КПІ ім. І. Сікорського», м. Київ, Україна
e-mail: kristina.fishchuk@gmail.com*

ВСТУП УКРАЇНИ ДО ЄС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті досліджено основні аспекти приєднання України до Європейського Союзу. Розглянуто членство в даній організації, як ключовий практичний засіб формування ефективної відкритої економіки. Проаналізовано досвід країн-членів, а саме їх сучасний економічний розвиток та політичне становище: висвітлено як позитивний, так і негативний приклад. Визначено та обґрунтовано потенційні вигоди та можливі загрози в розвитку нашої держави при приєднанні до Європейського Союзу. Розглянуто основні бар'єри набуття Україною членства ЄС та варіанти їх усунення.

Ключові слова: співробітництво, інтеграція, перспективи, бар'єри, Європейський Союз, конкурентоспроможність, коопераційні зв'язки, об'єднання, зона вільної торгівлі.

Європейський Союз продовжує залишатися одним з найуспішніших економічних та політичних проєктів. Йдеться про умови ведення бізнесу, значний інвестиційний потенціал, високі технології та конкурентоздатність продукції європейських виробників. Набуття Україною членства в Європейському

Союзі є досить актуальним питанням вже довгий проміжок часу. Дійсно, інтеграція України в ЄС постає як об'єктивна необхідність, але важливо при цьому з'ясувати, чи реальне її здійснення на даному етапі, якщо ж ні – то в яке русло слід спрямовувати розвиток стосунків України зі Співтовариством, якими є і

будуть напрями співпраці для досягнення поставленої мети у перспективі.

Питання членства України в Європейському Союзі є досить актуальним. В своїх працях йому приділяли увагу такі автори, як В. Чалий, О. Чувардинський, А. Гальчинський, М. Якуб'як, В. Андрійко, Е. Вілсон, М. Горинь, П. Рудяков, О. Ковальова, О. Храбрый. Науковці у своїх дослідженнях визначають необхідність вступу до ЄС, розглядаючи негативні та позитивні наслідки.

Метою статті є аналіз перспектив та виявлення перешкод для повноцінного членства України в Європейському союзі. Визначена мета зумовила необхідність з'ясування сучасних тенденцій розвитку в заданому напрямку, основних бар'єрів та першочергових завдань, які стоять перед Україною на шляху до ЄС.

З моменту проголошення незалежності Україна почала створювати свою власну зовнішньополітичну біографію. Геополітичне становище і внутрішні політичні чинники зумовили стратегію розвитку зовнішньої політики України, яка повинна орієнтуватися як на Захід, так і на Схід. Одним з перспективних та на даний момент пріоритетних зовнішньополітичних напрямів розвитку української держави є Європейський Союз (ЄС). [8]

Україна офіційно виявила своє бажання приєднатися до Європейського Союзу більше 10 років тому. На даний момент, значна частина українців є прибічниками вступу до цієї організації. Визначальними факторами, які впливають на прийняття цього рішення гро-

мадянами України є високі показники якості життя, відсутність бар'єрів при перетині кордонів країн, можливість знайти кращу роботу на одному з найбільших в світі ринків праці. Існує чимала кількість бар'єрів, які треба подолати Україні, аби при вступі до Європейського союзу бути конкурентоспроможними на світовій арені, мати стабільний економічний розвиток, покращувати рівень життя та добробут громадян. [1]

Сьогодні під сумнів ставиться готовність України до цього кроку. Адже в сфері євроінтеграції залишається багато питань, які практично лишилися поза увагою як вітчизняних засобів масової інформації, так і наукової спільноти, а також відповідних державних установ.

Щоб оцінити перспективи участі України в різних інтеграційних процесах, доцільно буде проаналізувати стан тих країн, які вже є членами досліджуваних об'єднань. На нашу думку, найбільш вдалим прикладом, який допоможе проілюструвати перспективи обраного проєвропейського вектору інтеграції України, є Польща.

Польща і Україна – дві постсоціалістичні держави, які на початку трансформаційних перетворень мали досить подібну структуру економіки, схожі стартові позиції, подібне складне геополітичне положення та схожу типологію партійних систем. Досить цікаво буде порівняти результати двох зовнішньополітичних стратегій, показники соціально-економічного розвитку, адже тривалий час Польща та Україна йшли різними шляхами.

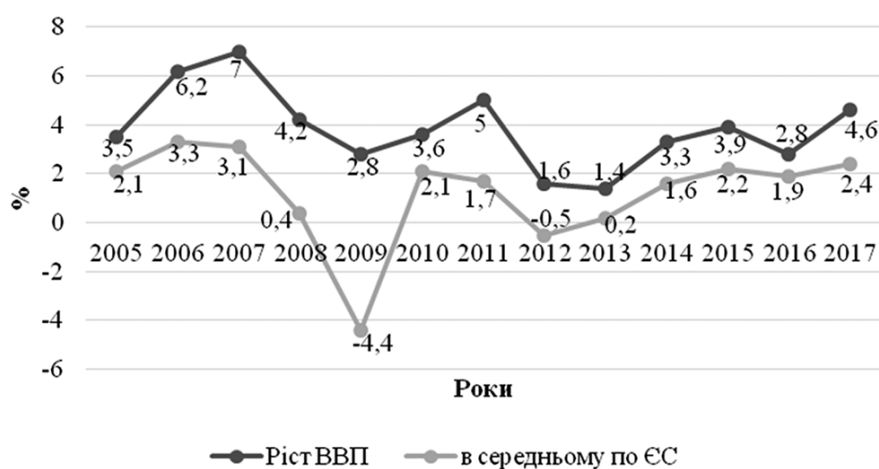

Рисунок 1 – Річні темпи зростання ВВП Польщі (2005–2017 рр.)
(у % до попереднього періоду)

Джерело: побудовано авторами на основі [3].

Безумовно, порівнюючи дві країни, ми маємо розуміти, що в багатьох аспектах вони все ж таки є досить різними. Та попри все менталітет українського та польського народу дуже схожий, а також в Україні зараз є комплекс проблем, які були притаманні Польщі перед початком євроінтеграції. Також варто відзначити, що зростання річного ВВП цієї країни є вищим, ніж середній показник по ЄС. На це вплинуло посилення внутрішнього попиту (у 2016 році цей показник був на рівні 2,8%, що є вище середнього по ЄС), яке безпосередньо вплинуло на економічний ріст цієї країни. [3].

Членство Польщі в ЄС принесло відкриття європейського ринку збуту, що можна вважати одним із найважливіших здобутків даної співпраці, адже це вплинуло на успішну господарську діяльність в країні. Польська продукція виявилася конкурентною, перш за все за ціною складовою, та забезпечила цим значне зростання обсягу експорту країни, що у 2005 році становив 71,889 млрд євро, а за 10 років плідної співпраці з ЄС цей показник зріс майже у 2,5 рази та у 2015 році становив 178,671 млрд євро (частка на ринок ЄС у 2015 році становила 79,2%). Таким чином, у 2015 році Польща отримала позитивне сальдо, що є безсумнівно хорошим результатом зовнішньої торгівлі товарами.

Також варто відзначити, що внески Європейських Структурних та Інвестиційних Фондів справили значний вплив на структурні зміни в Польщі. До того ж, Польща є країною, яка отримує найбільше фінансування із цих фондів. Відповідно до програм та плану фондів на

2014–2020 роки Польща отримає від ЄС інвестицій сумою більше 86,095 млрд євро[4].

Таким чином, завдяки аналізу сучасних структурних змін у соціально-економічному розвитку Польщі, можна зробити висновок, що євроінтеграція для цієї країни дала значні здобутки в економічному зростанні та країна продовжує успішний процес конвергенції із найбільш успішними членами.

Менш вдалим прикладом членства в Європейському Союзі є Греція, яка стала десятим членом союзу в 1981 році. Очікуваними результатами членства були підвищення рівня життя, економічне зростання та відкриття нових європейських ринків.

Поточне становище Греції економічно нестабільне. На сьогодні заборгованість Греції становить 293,2 млрд євро, або 180% ВВП. У 2008 році цей показник становив 109%. Значні боргові зобов'язання в Греції перед Німеччиною (понад 50 млрд євро), Міжнародним Валютним Фондом (МФВ), Європейським Центральним Банком (ЄЦБ). Вже більше року в цій державі тривають страйки, спрямовані на боротьбу проти заходів економії. Саме ці заходи є основними вимогами Європейського Союзу та інших міжнародних кредиторів. Основною причиною такого економічного, політичного та соціального середовища є зухвале ставлення Греції до фінансової звітності перед ЄС та вдавання до махінацій.

До членства у Європейському союзі основними галузями розвитку Греції були сільське господарство та суднобудування. Спеціалізація держави на сільському господарстві

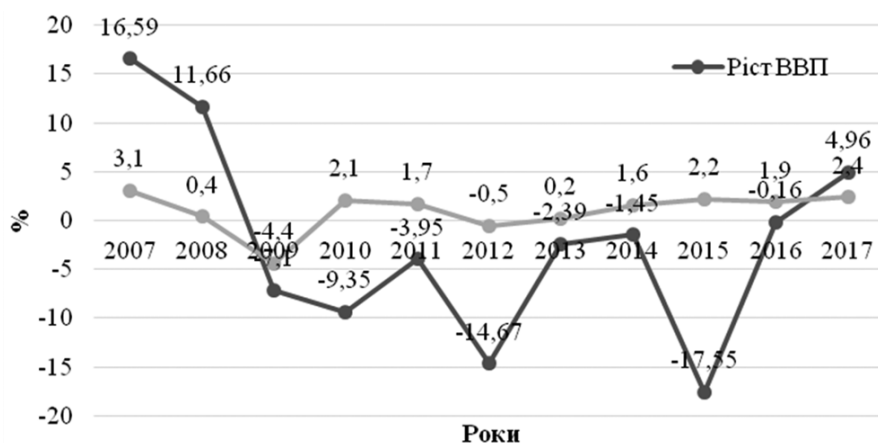

Рисунок 2 – Річні темпи зростання ВВП Греції (2007–2017 рр.)
(у % до попереднього періоду)

Джерело: побудовано авторами на основі [3].

забезпечувала наявність позитивного балансу зовнішньої торгівлі аграрною продукцією. Вступ Греції до ЄС супроводжувався значними європейськими квотами на сільське господарство. Ці дії були спрямовані на усунення конкуренції виробникам з інших країн-членів та уникнути перевиробництва бавовни, м'ясних та молочних продуктів, вина, апельсинів, оливкової олії. В той же час відбулося скорочення виробництва цукру, текстилю, бавовни з 1,3 млн т до 782 тис. т на рік, вирубка виноградників та оливкових дерев. Суднобудування зазнало занепаду так само, як і вище перераховані галузі. Грецькі судна ставали все менш технологічними та дешевшими за продукцію німецьких виробників.

Наразі економічні показники є невтішними. Наприклад рівень ВВП за останні 10 років знизився з 356,14 млрд дол (2008 р.) до 204,3 млрд дол (2017 р.). Рівень безробіття стрімко зростає. Якщо в 2008 році він становив 7,8% населення, то зараз він сягає 22,3%. Близько 50% грецької молоді не може знайти роботу [6].

В 2010 році Європейським Союзом, Міжнародним Валютним Фондом та Європейським центральним банком було надано Греції фінансову допомогу в розмірі 323,3 млрд євро. Ці кошти було виділено для стабілізації грецької економіки. У Брюсселі зацікавлені, щоб влада Греції поліпшила фінансову звітність перед ЄС, а бізнес збільшив доходи за рахунок зростання обсягів експорту і зниження торгових бар'єрів. На сьогодні Греція вже виплатила 41,6 млрд євро боргів. Якщо вона продовжить дотримуватися заходів економії, то зможе виплатити частину заборгованості до 2060 р.

Ідеальним розвитком подій для Греції є вихід з Європейського Союзу. Саме ця подія могла б стати вирішенням багатьох проблем. Адже відновивши в якості валюти драхму, греки могли б надрукувати більшу кількість грошей і конвертувати суму заборгованості, продавати продукцію на експорт за більш низької вартості й знизити ціни на курортах для залучення туристів з-за кордону, скоротити таким чином безробіття за рахунок створення нових робочих місць на виробництвах і в туристичному секторі. Проте це не є вигідним міжнародним кредиторам. Перехід на драхму знизить цінність повернутих коштів, і кредитори за-

знають збитків. Драхма спровокує гіперінфляцію і зростання цін на імпорт [9].

Аналіз досвіду Польщі та Греції надає можливість зробити висновок, що результати інтеграції з ЄС для цих країн досить різні.

Безумовно, є безліч потенційних переваг для України, завдяки яким і можна сподіватися на позитивний розвиток подій. Серед таких переваг вагоме місце займають політичні, сутність яких полягає у встановленні стабільної політичної системи, сприйнятті України як повноправного суб'єкта політичних відносин, залученні України до Спільної європейської політики безпеки та оборони (СЄПБО), яка гарантуватиме Україні державний суверенітет та територіальну недоторканість.

Членство в ЄС відкриє значні перспективи малого та середнього бізнесу шляхом впровадження стандартів ЄС у виробництві. Досягнення макроекономічної стабільності, адже при вступі до ЄС Україна має підтягнути свої економічні показники до європейських стандартів, створити досить розвинений ринок. Україна, будучи членом ЄС, матиме значні можливості для динамічного розвитку туристичної та рекреаційної галузі, розширення міжнародного співробітництва в цій сфері.

Серед перспектив в соціальному напрямі є ефективний захист прав людини в інституціях ЄС, відкриття кордонів для вільного пересування населення, забезпечення високого рівня життя населення, формування середнього класу та проведення реформування освіти, охорони здоров'я, соціального захисту [5].

Проте, потрібно також розуміти, що Україна може опинитися в ситуації, подібній Греції. Адже, в будь-якому разі, поряд із значними перевагами існують і досить значні потенційні загрози.

Суттєвою загрозою є поглинання українського ринку європейськими компаніями. При відкритті нового і досить об'ємного ринку європейські компанії мають вибір: налагоджувати в Україні своє виробництво шляхом розширення експорту капіталу в нашу країну, або просто збільшити експорт готової продукції, інвестувавши хіба що в логістику. Європі не бракує якісних продуктів і товарів, а додатковий ринок збуту допоможе європейським компаніям розвивати як і власний бізнес, так

і економіку своєї країни. Хоча українські підприємства не можна назвати зовсім неконкурентоспроможними, проте очевидним є те, що європейські підприємства перебувають на вищому рівні технологічного розвитку. Також до цього можна додати, що у свідомості багатьох українців закладена думка, що європейські товари однозначно мають вищу

якість, аніж українські, хоча це далеко не завжди відповідає дійсності. Саме тому, для українських підприємств існує загроза втратити навіть внутрішній ринок, при цьому не досягнувши успіхів на європейських.

Для наочності доцільно буде проілюструвати обсяги експорту та імпорту до деяких країн ЄС:

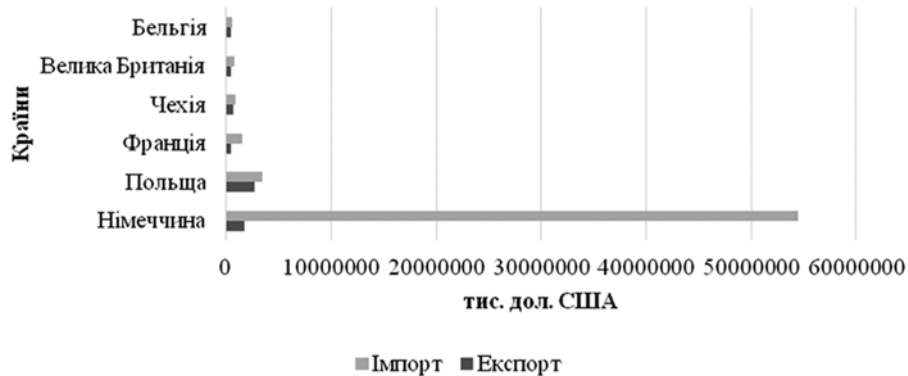

Рисунок 3 – Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами України у 2017 році, тис. дол. США

Джерело: побудовано авторами на основі [2].

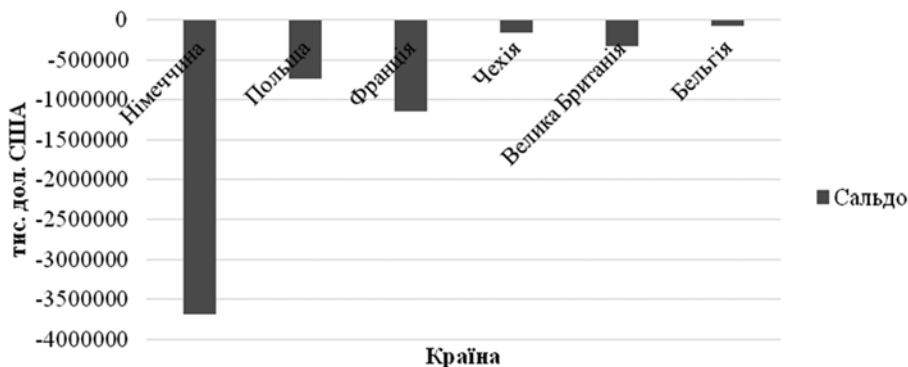

Рисунок 4 – Сальдо торговельного балансу України у 2017 році, тис. дол. США

Джерело: побудовано авторами на основі [2].

Наведені рисунки дають змогу побачити, що Україна має від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі з кожною з наведених країн. Особливо критична ситуація з провідними країнами ЄС (Німеччина, Франція). Тобто, на сьогоднішній день на ринок України з Європи постачається набагато більше товарів, аніж з України до країн ЄС і невідомо, як ситуація буде змінюватися надалі.

Не менш вагома загроза для України – стати сировинним додатком для Європейського союзу. Україна досі має переважно сировинний експорт, що є стримуючим фактором

у розвитку економіки. За результатами 2016 року, частка продукції АПК, металургійної, хімічної промисловості та мінеральної сировини становить 70% експорту та складається з проміжних товарів з відносно низькою технологічною складовою. Щоб Україна стала більш конкурентоспроможною на світовому ринку необхідно перейти від сировинного експорту до експорту продукції з високою доданою вартістю. Проте, щоб ця продукція була конкурентоспроможною потрібна автоматизація та роботизація виробництва. Це допоможе знизити собівартість продукції,

підвищити продуктивність праці, якість товарів і енергоефективність всього підприємства. Отже українські виробники повинні інвестувати в технології, що допоможе швидко вийти на рівень найкращих світових виробників, використовуючи, до того ж, вітчизняні технології. Оновлення технологічних процесів на українських підприємствах допоможе поступово перетворити економіку України в більш інноваційну та наукомістку.

Наразі питання вступу до Європейського союзу є досить суперечливим як з економічної так і з політичної точки зору. Під час нинішнього процесу реформ Україні вдалося досягти певного прогресу у таких питаннях, як диверсифікація енергопостачання, реформа правоохоронної системи і створення антикорупційних органів. Проте все ж занадто рано говорити, що Україна може заявити на членство базуючись на даних досягненнях. Знадобиться ще кілька років, щоб побачити, наскільки стійкими та незворотними є реформи, проведені чинним урядом. [7]

Оскільки приєднання до Європейського Союзу має як переваги, так і ризики, Україні слід акцентувати увагу на використанні саме позитивних моментів членства з одночасним виробленням довгострокової стратегії щодо уникнення вище зазначених загроз і недоліків, враховуючи при цьому досвід країн, які вже є членами ЄС.

На нашу думку, пріоритетним вектором розвитку держави є докорінні зміни в економічній, політико-правовій та соціально-культурній сферах суспільного життя.

Також необхідно розширити вектор зовнішньоекономічної діяльності на різні регіональні економічні об'єднання (ЄАЕС, СНД, ШОС, БРІКС, АТЕС, АСЕАН, АС та інші). Така співпраця разом з відновленням зруйнованих коопераційних зв'язків допоможе вивести інноваційну діяльність в Україні на новий рівень, а також дозволить підвищити конкурентоспроможність та освоювати нові ринки збуту продукції.

Потрібна принципово нова фіскальна політика, яка сприятиме розвитку інвестиційного потенціалу країни. Створення вільних економічних зон, територій пріоритетного і випереджаючого розвитку, а також введення особливого режиму інвестиційної діяльності. В результаті, країна отримає ресурсну базу для інноваційно-технологічної модернізації та переходу до нового технологічного укладу.

Україні слід досягти стабільності, щоб у Європі її сприймали як надійного партнера. Крім того, досягти хоча б того рівня політичного, економічного та культурно-соціального розвитку, який є у країн-членів Європейського союзу. Лише тоді і за таких умов Україна може претендувати на повноправне членство в Європейському Союзі на вигідних умовах.

Список використаних джерел

1. Батаренко А. О. Проблеми та перспективи європейської інтеграції України / А.О. Батаренко // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. – 2014. – № 1. – С. 34–37.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
3. Європейська служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/statistics-illustrated>
4. Європейські структурні та інвестиційні фонди [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/PL>
5. Ковальчук А. І. Україна і Європейський Союз / А.І. Ковальчук // Ефективна економіка. – 2013. – №1.
6. Кухалейшвілі Г. Грецький парадокс: Погроми замість економії [Електронний ресурс] / Г. Кухалейшвілі. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/statji/hretskyi-paradoks-pohromy-zamist-ekonomii-429331.html>
7. Левицька В. В. та Смагло О. В. Інтеграція України до ЄС: проблеми та перспективи / Левицька В. В. та Смагло О. В. // науково-популярний правничий журнал. – 2015.
8. Осадча Н.В. Характеристика процесу інтеграції України до Європейського Союзу (ЄС) / Н.В. Осадча // Економічний Вісник Донбасу. – 2011. – №3 (25). – С.71-81.
9. Чабаненко С. В. Україна на шляху інтеграції в ЄС: перспективи та перешкоди / С. В. Чабаненко // Наук. вісн. Ун-ту «Україна» – 2009. – №2.

References

1. Batarenko A. 2014. Problems and Prospects of European Integration of Ukraine. *Scientific Bulletin of the Institute of International Relations of the NAU*, 1, pp. 34–37.
2. The State Statistics Service of Ukraine [online] Available at: <<http://www.ukrstat.gov.ua>>
3. European Statistics Service [online] Available at: <<http://www.ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts/statistics-illustrated>>

4. European Structural and Investment Funds Available at: <<https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/PL>>
5. Kovalchuk A. 2013. Ukraine and the European Union. *Effective economy*, 1.
6. Kuhaleishvili G. The Greek paradox: Pogroms instead of saving [online] Available at: <<https://ua.112.ua/statji/hretskyi-paradoks-pohromy-zamist-ekonomii-429331.html>>
7. Levyts'ka V. and Smaglo O. 2015. Ukraine's Integration into the EU: Problems and Perspectives. *Scientific-Popular Law Magazine*.
8. Osadcha N. 2011. Characteristics of the process of Ukraine's integration into the European Union (EU). *Economic Bulletin of the Donbas*, 3, pp. 71-81.
9. Chabanenko S. 2009. Ukraine on the Way to EU Integration: Prospects and Obstacles. *Scientific Bulletin of the University of Ukraine*, 2.

Дунская А., Лютенко Д., Фищук К. Вступление Украины в ЕС: проблемы и перспективы

В статье исследованы основные аспекты присоединения Украины к Европейскому Союзу. Рассмотрено членство в данной организации, как ключевое практическое средство формирования эффективной открытой экономики. Проанализирован опыт стран-членов, а именно их современное экономическое развитие и политическое положение: освещены как положительный, так и отрицательный пример. Определено и обосновано потенциальные преимущества и возможные угрозы в развитии нашего государства при присоединении к Европейскому Союзу. Рассмотрено основные барьеры обретения Украиной членства ЕС и варианты их устранения.

Ключевые слова: сотрудничество, интеграция, перспективы, барьеры, Европейский Союз, конкурентоспособность, кооперационные связи, объединения, зона свободной торговли.

Dunskaya A., Liutenko D., Fishchuk K. Accession of Ukraine to the EU: problems and prospects

This article explores the main aspects of Ukraine's entrance to the European Union. The membership in the organization is considered as a key practical means of forming an effective and opened economy. The experience of the member states has been analyzed, that is their current economic development and political situation: both a positive and a negative examples are reviewed. The potential benefits and possible threats of the development of our country when joining the European Union are determined and grounded. The main barriers of Ukraine's membership in the EU are considered and ways for their elimination.

Key words: cooperation, integration, prospects, barriers, European Union, competitiveness, cooperative relations, unification, Free trading zone.

Стаття надійшла до редколегії 05.05.2018